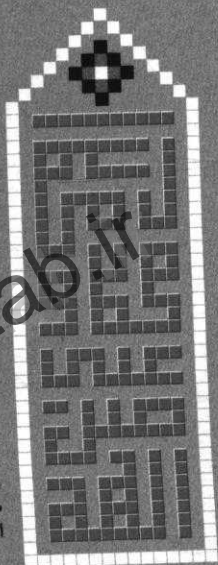

مجموعه گفتارهایی
در باب
تاریخ و فلسفه فقهی

گزینش و ترجمه
محمد جمشیدی مش
مهدی خلیلی

سرشناسه: جمشیدی منش، محمد، ۱۳۷۳-، گردآورنده، مترجم
عنوان و نام پدیدآور: مجموعه گفتارهای در باب تاریخ شفاهی /
گزینش و ترجمه محمد جمشیدی منش، مهدی خلیلی؛
ویراستاران الهام سادات یاسینی، سیما سرشار.
مشخصات نشر: تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، پژوهشکده
فرهنگ و هنر اسلامی، ۱۴۰۱.
مشخصات ظاهری: ۲۴۳ص.
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۴۷۱۶-۳۰۰
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
موضوع: تاریخ شفاهی -- مقاله‌ها و خطابه‌ها
Oral history -- Addresses, essays, lectures
شناسه افزوده: خلیلی، مهدی، ۱۳۰۰-، گردآورنده، مترجم
شناسه افزوده: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، پژوهشکده فرهنگ و هنر اسلامی
رده بندی کنگره: D۱۶/۱۴
رده بندی دیویی: ۹۰۷/۲
شماره کتابشناسی ملی: ۸۹۴۶۷۸۹
اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا

پژوهشکده فرهنگ و هنر اسلامی
 مجموعه گفتارهایی در باب
 تلویح شفاهی
 ترجمه و شرح
 محمد جمشیدی منش، سرکار عالی
 ویراستاران: الهام سادات باسینی، سیما سرشار
 طراح جلد و گرافیک: صادق جمالی
 صفحه‌آرا: احمد الهی
 چاپ اول: ۱۴۰۱
 شمارگان: ۵۰۰ نسخه
 شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۴۷۱۶-۳-۰۰

نشانی:
 تهران، خیابان سمیه،
 حوزه هنری، پژوهشکده
 فرهنگ و هنر اسلامی
 کد پستی: ۱۵۹۹۷۱۹۵۱۳
 شماره تماس: ۰۹۱۰۸۱۰۲۴۲۸

نقل و چاپ نوشته‌ها منوط به اجازه رسمی از ناشر است.
 شماره تماس پژوهشکده فرهنگ و هنر اسلامی: ۸۸۸۹۶۹۳۳

فهرست مطالب

۸ مقدمه مترجمان

۱۷ مقدمه؛ تحولات انتقادی / رابرت پرکس و الستر تامسون

۲۷ صدای گذشته؛ تاریخ شفاهی / پل تامسون

۴۳ تاریخ شفاهی و دوران سخت؛ یک مقاله مروری / مایکل فریش

۶۱ جنبش بدون هدف؛ مسائل نظری و روش شناختی در تاریخ شفاهی / رونالد گریل

۸۹ اپیدئولوژی کار و اجماع در عصر فاشیسم ایتالیا / لونیزا پاسرینی

۱۰۷ آنچه تاریخ شفاهی را متفاوت می‌کند / الساندرو پورتلی

۱۰۹ خاطرات به نظریه‌ها منجر می‌شوند

۱۱۰ شفاهیت تاریخ شفاهی

۱۱۳ تاریخ شفاهی به عنوان روایت

۱۱۵ رویدادها و معانی

۱۱۷ منابع شفاهی را باور کنیم؟

۱۲۱ عینیت

۱۲۴ چه کسی در تاریخ شفاهی سخن می‌گوید؟

۱۲۹ خاطره عمومی؛ نظریه، سیاست‌ها و روش / گروه خاطره عمومی

۱۳۱ خاطره عمومی به عنوان یک موضوع مطالعه

۱۳۷ خاطره عمومی به مثابه عملی سیاسی

۱۳۹ منابع و دشواری‌ها

۱۳۹ - منابع

۱۴۶ - دشواری‌ها و تناقض‌ها

۱۵۳ قصه‌هایمان را بگوییم؛ مباحثات فمینیستی و استفاده از تاریخ شفاهی / جون سانگستر

۱۵۶ تاریخ شفاهی و ساخت خاطره‌های زنان

۱۶۳ معضلات اخلاقی:

۱۶۷ معضلات نظری

۱۷۳ نتیجه

مقدمه مترجمان

پورتلی در آغاز مقاله معروف خود، «آنچه تاریخ شفاهی را متفاوت می‌کند»، جمله‌ای می‌گوید که متناظر با جمله مارکس در آغاز مانیفست کمونیست است: «شبحی در حال تسخیر سالن‌های دانشگاه است: شبح تاریخ شفاهی». این گزاره درباره دانشگاه‌های ما صدق نمی‌کند؛ اما درباره فضای عمومی جامعه ما چرا. هرروزه کتاب‌هایی با عنوان و موضوع تاریخ شفاهی به چاپ می‌رسد و این حوزه را فربه و فربه‌تر می‌کند. هرروزه ساعت‌ها صوت به آرشیو مؤسسات اضافه می‌شود و ساعت‌ها مصاحبه از آرشیو خارج می‌شود تا به کتاب تبدیل شود؛ اما دانشگاه ما همچنان برای ورود به این حوزه مذبذب است. پورتلی می‌گفت: «جامعه روشن‌فکری ایتالیا که همیشه به چیزهای تازه‌ای که از خارج می‌آید مشکوک بوده است، قبل از اینکه بفهمد تاریخ شفاهی چیست و چگونه از آن استفاده می‌شود، به سرعت درصدد برآمد که آن را سر جای خود بنشاند.» برعکس، جامعه روشن‌فکری ما به چیزهای تازه‌ای که از خارج می‌آید، مشکوک نیست؛ بلکه به چیزهایی شک دارد که ممکن است حوزه مطالعات رسمی روشن‌فکرانه را زیرورو کند و جایگاه نخبه‌گرایانه آنان را به چالش بکشد. دانشگاه ما از تغییر هراس دارد و به جای

اینکه پیشگام مؤسسات خارج از دانشگاه باشد، غالباً دنباله‌رو آن‌هاست. شاید دلیل آنکه تاریخ شفاهی همچنان در دانشگاه ایرانی وارد نشده یا منزوی است، همین باشد. این حوزه به دنبال دگرگونی حرفه‌تاریخ‌نگاری است. تاریخ شفاهی، با آنکه روش‌ها و رویه‌های خاص خود را دارد، اما به دنبال شعبده‌بازی نیست و لقمه را دور سر نمی‌چرخاند. مستقیم به سمت فعالان و حاضران یک واقعه می‌رود، مردم معمولی را به میدان تاریخ می‌آورد و به آن‌ها اجازه مشارکت در تاریخ می‌دهد. هواداران تاریخ‌نگاری رسمی استدلال می‌کنند که پژوهش تاریخی باید مبتنی بر اسناد باشد و استفاده از روایت‌های گفتاری افراد حاضر در یک واقعه را کاری سطحی می‌دانند. پل تامپسون در کتاب درخشان خود، صدای گذشته، در مقابل این ادعا استدلال می‌کند که روش تاریخ شفاهی بسیار دیرپاست. می‌گوید تمام تاریخ‌های نوشته‌شده‌ای که آن‌ها را سندی متقن می‌دانیم، در واقع چیزی نیستند جز مکتوب‌کردن گفته‌های کسی که در واقعه‌ای حضور داشته است. پورتلی نیز استدلال می‌کند که بسیاری از گزارش‌هایی که می‌بینیم، این‌گونه شروع می‌شوند: «طبق اطلاعات شفاهی به دست آمده...» این خود حاکی از آن است که اکثر گزارش‌هایی که

اکنون مکتوب شده‌اند، از شواهد شفاهی سرچشمه گرفته‌اند. مضاف بر این، می‌گوید حتی گزارش‌های دادگاه‌ها که ما در اتقان آن‌ها تردیدی نداریم، چیزی نیستند جز گفته‌های قاضی و پیاده‌کردن آن گفته‌ها توسط منشی او.

مورخان شفاهی بعضاً از کاستی‌های رشته خود خبر دارند. پازرینی که از سردمداران این حوزه است، می‌گوید خطر افتادن در دام «دمکراتیزاسیون سطحی» و «پوپولیسم از خودراضی» در تاریخ شفاهی وجود دارد؛ البته فقط در صورتی که بخواهیم بسان ضبط صوتی باشیم که گفته‌های طبقات خاموش را گوش دهیم و همان طور به چاپ برسانیم. او چاره را کار تفسیر انتقادی می‌داند. نباید گمان کنیم هرآنچه راوی می‌گوید، عین حقیقت است. باید گفتار راوی را طبق زمینه و فرهنگ عمومی و ایدئولوژی جامعه و به‌گونه‌ای انتقادی تفسیر کرد. در این صورت، حتی ناگفته‌های راوی معنادار است.

پازرینی در پژوهش خود دربارهٔ طبقه کارگر شهر تورین، این شیوه را اجرا کرد و نشان داد که سکوت طبقه کارگر نیز معنادار است. آن‌ها تمام زندگی خود را با بی‌اعتنایی به فاشیسم روایت می‌کردند؛ اما نمی‌توان این سکوت را به تأثیر نداشتن فاشیسم بر آنان معنا کرد. بلکه به عکس، باید آن را حاکی از اختناق و فشار عمیق فاشیسم بر زندگی روزمره آنان دانست.

گفتنی است که نباید گمان کنیم تاریخ شفاهی روشی همواره رادیکال است که سودای تریبون‌دادن به فرودستان و خاموشان را در سر دارد. تاریخ شفاهی در دو شیوهٔ رادیکال و محافظه‌کارانه به کار رفته است. نمونهٔ برجستهٔ رادیکال آن را می‌توان کتاب صداهایی از چرنوبیل، اثر سوتلانا الکسویچ دانست. او در این اثر، صدای کسانی را به گوش ما می‌رساند که حاکمیت، سال‌ها در صدد خاموش کردن آن بوده است. نمونه‌های زیادی نیز وجود دارد که از تاریخ شفاهی برای حفظ و تقویت گفتمان‌های محافظه‌کارانه و چه‌بسا فاشیستی استفاده کرده‌اند. تامپسون کتاب آدولف هیتلر، نوشتهٔ جان تولند را از این دسته می‌داند.